

признани потерпевшим; 4) решения, действия или бездействие следователя или прокурора при применении мер безопасности. Прокурор также вправе самостоятельно отменить решение следователя о прекращении уголовного производства.

В ч. 2 ст. 305 УПК установлено, что самостоятельная отмена следователем или прокурором решений, прекращение действия или бездействия, которые обжалуются, влечет прекращение производства по жалобе. Именно поэтому следует дополнить ч. 2 ст. 307 УПК положением о том, что определение следственного судьи может быть о прекращении производства по жалобе.

Список использованной литературы

1. *Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження*: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України № 223-558/0/4-13 від 5 квітня 2013 року. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/15552-informaciyu_list_vssu_vid_05042013_223-55804-13_pro_zdiysn.html.

2. Добрянський В. В. *Повноваження слідчого судді за новим КПК України* /В. В. Добрянський Кримінальне провадження: новації процесуальної теорії та криміналістичної практики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 18-19 квітня 2013 року, м. Сімферополь-Алушта; відпов. ред. М. А. Михайлов, Т. В. Омельченко; Таврійський нац. ун-т імені В. І. Вернадського, Сімферополь: ДІАЙП, 2013, с. 56-58.

3. *Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування*: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 1640/0/4-12 від 9 листопада 2012 року. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1640740-12>.

4. *Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар*. За загальною редакцією професорів В. Г. Гончаренко, В. Т. Нора, М. Є. Шумила, К.: Юстініан, 2012, 1224 с.

ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ДЕЯКИХ ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ НА ОСОБИСТУ БЕЗПЕКУ

Іван КОЛЬ,

здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ України

Summary

This article based on the analysis of scientific and legal sources, and identify the problems elucidated socio-legal nature of the concept of "the right of prisoners to personal security" and offered evidence-based ways to create real legal mechanisms to ensure these rights, person and citizen.

Keywords: security, the right to personal security, sentenced to imprisonment, penal institutions, staff of the State Penitentiary Service of Ukraine, the mechanism of legal support.

Резюме

В статье, на основании проведенного анализа научных и правовых источников, а также установления существующих проблем, определена социально-правовая природа понятия «право осужденных на личную безопасность» и предложены научно обоснованные пути относительно создания реальных правовых механизмов обеспечения обозначенного права личности и гражданина.

Ключевые слова: безопасность, право на личную безопасность, осужденный к лишению свободы, учреждение по исполнению показаний, персонал Государственной уголовно-исполнительной службы Украины, механизм правового регулирования.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 3 Конституції України [1], ст. 10 Кримінально-виконавчого кодексу (далі – КВК) України [2] та деяких інших нормативно-правових актів, засуджений до позбавлення волі має право на особисту безпеку. Проте, як свідчить практика, досі реальних гарантій забезпечення даного права особи і громадянина в Україні ще не створено. Як результат, щорічно в Державній кримінально-виконавчій службі (ДКВС) України мають місце злочини, що пов'язані з посяганням на життя і здоров'я осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. Зокрема, тільки у 2011 році в слідчих ізоляторах (СІЗО) та установах виконання покарань (УВП) було зареєстровано 2 злочини, що вчинив персонал ДКВС, та стільки ж – засуджені відносно осіб, які тримались у цих установах [3, с. 23]. Суттєво не змінились ці показники і в 2012 р. [4, с. 27].

Як встановлено у ході даного дослідження, до основних обставин, що обумовлюють зазначений стан забезпечення права на особисту безпеку засуджених, можна віднести: а) неповну з'ясованість змісту поняття «право засуджених на особисту безпеку», б)

відсутність належних правових механізмів забезпечення цього права.

Виходячи з цього, була визначена актуальність зазначеної наукової і практичної проблематики та обґрунтовано вибрана тема даного дослідження.

Стан дослідження. Вивчення наукової літератури показало, що в основному дослідженням проблем безпеки особи, суспільства та держави займалися науковці в галузі теорії конституційного та адміністративного права, а також кримінологи. Зокрема, у цьому контексті заслуговують роботи таких фахівців конституційного права, як А. М. Колодій, О. В. Марцеляк, А. Ю. Олійник, В. Ф. Погорілко, П. М. Рабінювич, А. О. Селіванов, А. Д. Тихоміров, Ю. М. Тодика, О. Ф. Фріцький, В. І. Шаповал, М. М. Яцишин та ін.

Серед вчених адміністративного права можна виділити наукові роботи О. М. Бандурки, І. Л. Бородіна, І. П. Голосніченка, Є. В. Додіна, Р. А. Калюжного, В. В. Коваленка, С. В. Ківалова, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, О. В. Кузьменко, В. А. Ліпкана, В. І. Олефіра, В. П. Петкова, В. О. Шамрай, Ю. С. Шемшученка ін.

Значний вклад у вирішенні проблем, пов'язаних із охороною прав

особи, суспільства та держави внесли вчені кримінологи: Л. В. Багрій–Шахматов, В. О. Глушков, В. В. Голіна, В. М. Даньшин, О. М. Джуца, В. П. Смельянов, Т. А. Денисова, А. П. Закалюк, О. Г. Кальман, М. Й. Коржанський, О. Г. Колб, О. М. Костенко, М. І. Мельник, П. П. Михайленко, М. І. Панов, А. Х. Степанюк, В. В. Сташис, В. Я Тацій, В. М. Трубніков, О. Г. Фролова, С. С. Яценко, ін.

Разом з тим, майже не розробленою є дана тематика в науці кримінально-виконавчого права, що не тільки не дозволяє всебічно дослідити та встановити існуючі проблеми теорії і практики, але й розробити науково обгрунтовані правові механізми забезпечення права засуджених до позбавлення волі на особисту безпеку. Саме зазначені та інші обставини й обумовили написання цієї статті та визначили її актуальність.

Мета статті – на підставі аналізу наукових і правових джерел визначити деяких правових механізмів та поняття забезпечення права засуджених на особисту безпеку.

Виклад основних положень. Проведений аналіз наукових та навчально-методичних джерел по курсу «Кримінально-виконавче право України» засвідчив, що в основному питання щодо змісту права засуджених на особисту безпеку розглядаються через змістовне вираження в інших галузях права поняття «безпека». На підставі цього в науці використовують різні типологічні моделі визначення даної правової категорії. Так, В. А. Ліпкан досить аргументовано довів, що для кращого сприйняття поняття «безпека» слід його розглядати у контексті трьох диференційованих груп, а саме: а) нормативно-правову, яка передбачає виявлення напрямків щодо визначення зазначеного поняття в нормативно-правових актах України; б) доктринальну, в якій дано основні напрями до визначення поняття «безпека», що містяться в науковій літературі; в) енциклопедичну, в якій окреслюються підходи щодо з'ясування змісту цього поняття, які визначені в енциклопедичних джерелах і словниках [5, с. 12]. При цьому нормативно-правовий напрямок він виразив через наступні формули:

1. Безпека – відсутність ризику, загроз і небезпек. Так, приміром, без-

пека визначається, як відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди для життя, здоров'я та майна громадян, а також навколишнього середовища [6].

2. Безпека – властивість систем. Зокрема, безпека атомної станції визначається як властивість атомної станції за умов нормальної експлуатації, порушень нормальної експлуатації, аварійних ситуацій і т.п. обмежувати радіаційний вплив на персонал, населення і довкілля встановленими межами [7].

3. Безпека – стан захищеності від ризиків, загроз і небезпек. Так, під безпекою за надзвичайних ситуацій розуміють стан захищеності населення, об'єктів довкілля від небезпеки за надзвичайних ситуацій [8].

4. Безпека – відповідність певним правилам, параметрам. Наприклад, безпека м'яса та яєць визначається як відповідність їх ветеринарним і санітарним правилам та нормативам [9].

5. Безпека – комплекс заходів. Зокрема, під безпекою руху поїздів розуміють комплекс організаційних і технічних заходів, спрямованих та забезпечених безаварійної роботи та утримання в постійній справності залізничних споруд, колій, рухомого складу, обладнання, механізмів і пристроїв [10].

6. Поняття безпеки визначається формулою прийнятої шкоди [5, с. 12-14]: безпека – стан, за якою ризик шкоди чи ушкодження обмежений до прийнятого рівня [11].

Якщо взяти за методологічну основу запропоновану А.В. Ліпканом та іншими вченими нормативно-правову групу визначення поняття «безпека» та керуватись результатами вивчення правових джерел в галузі кримінально-виконавчої діяльності України, то слід констатувати, що в жодному із них не дано визначення поняття «право засуджених на особисту безпеку» (як і, зокрема, й поняття «право персоналу УВП на особисту безпеку»). Виходячи з цього, ст. 10 КВК України «Право засуджених на особисту безпеку» можна було й доповнити приміткою наступного змісту: «Під особистою безпекою засудженого слід розуміти стан захищеності особи, яка відбуває призначене судом покарання у відповідному ор-

гані чи установі виконання покарань, від ризиків, загроз і небезпек».

Саме в такому контексті, як встановив В. А. Ліпкан, сформульована доктринальна група щодо розуміння поняття «безпека» [5, с. 14], яка теж має декілька напрямів, а саме:

- перший із них визначається за формулою: безпека – «стан захищеності від...». Так, А. І. Поздняков із позицій аксіологічного підходу визначає безпеку, як захищеність від завдання значущої шкоди [12, с. 190];

- представники другого напрямку визначають безпеку через її системні властивості. Так, учасники Міжнародної неурядової науково-дослідної та освітньої організації «РАУ – Корпорація» у своїй концепції розглядають безпеку як системну властивість, яка дозволяє розвиватися і процвітати в умовах конфліктів, невизначеності ризиків на основі самоорганізації та управління [13, с. 198-199];

- автори третього напрямку визначають безпеку через активну формулу діяльності. Зокрема, фахівці Інституту соціально-політичних досліджень Російської Академії Наук вважають, що безпека – це діяльність людей, суспільства і держави, світового співтовариства народів щодо виявлення, попередження, послаблення, усунення (ліквідації) та відбиття небезпек і загроз, здатних їх згубити, позбавити фундаментальних матеріальних і духовних цінностей, спричинити неприйнятну (недопустимо об'єктивно і суб'єктивно) шкоду, закрити шлях до виживання та розвитку [14, с. 16];

- представники четвертого напрямку розглядають безпеку як відсутність будь-яких загроз правам і свободам людини, суспільства та держави, базовим інтересам і цінностям суверенної національної держави, (В. Ковальський, О. Маначинський, С. Пронкін, ін.) [15, с. 57] – це так званий апофатичний напрямок до розуміння даного поняття [5, с. 15];

- п'ятий напрям репрезентують ті дослідники, які розуміють під безпекою як стан (статичку), так і властивість (динаміку) соціальної системи (М. Архипов, К. А. Кузьменко, А. С. Крюченков, ін.) [16, с. 34-39];

- автори шостого напрямку під безпекою розуміють (у контексті змісту «національна безпека») динамічний політико-правовий режим, метою

якого є стан убезпеченості національних інтересів від різного роду загроз, що досягаються завдяки цілеспрямованій діяльності органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, з метою гарантування прав людини і основоположних свобод, їх прогресивного розвитку та стабільності конституційного ладу [17, с. 28].

Як показало вивчення праць науковців кримінально-виконавчого профілю в Україні, доктринальна група вираження поняття «безпека» знайшла своє місце і в їх наукових розробках. Так, А. Х. Степанюк та І. С. Яковець у першому науково-практичному коментарі до КВК України у 2005 році під безпекою розуміли гарантію, необхідну умову життєдіяльності особи, що дозволяє їй зберігати та збільшувати духовні та матеріальні цінності [18, с. 47].

Інші автори (А. П. Гель) у навчальному посібнику «Кримінально-виконавче право України» (2008 р.), не виводячи поняття «безпека», у цілому просто визначили сутність права засуджених на особисту безпеку, відтворивши при цьому вимоги ч. 2 ст. 10 КВК України [19, с. 114].

О. В. Лисодед у науково-практичному коментарі до КВК України (2008 р.) використав при тлумаченні ст. 10 КВК загальнодоктринальний підхід щодо визначення поняття «безпека», а саме – це стан захищеності життєво важливих законних інтересів особи від будь-якої зовнішньої загрози, при цьому забезпечення безпеки особи є однією з основних функцій держави [20, с. 48].

О. М. Джу́жа та О. І. Осауленко у підручнику «Кримінально-виконавче право України» (2010 р.) вперше сформулювали поняття «особистої безпеки засуджених», під якою вони розуміють гарантовану міжнародним правом та українським законодавством захищеність життя, здоров'я, інших життєво важливих і соціально значимих інтересів цієї категорії громадян від завдання шкоди, а також запобігання небезпеці та загрозам, які виникають у процесі відбування (виконання) кримінальних покарань у виді арешту, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або позбавлення волі [21, с. 212].

У подальшому науковці в кримінально-виконавчому праві або відображали загальні підходи, що склались відносно тлумачення ст. 10 КВК України [22, с. 24], або визначали напрямки забезпечення права засуджених на особисту безпеку. Зокрема, до першого вони віднесли закріплення цього права в законодавстві, а до другого – визначення порядку його реалізації [23, с. 52].

Таким чином, якщо узагальнити сформульовані в науці поняття «безпека» та «особиста безпека засуджених», то під особистою безпекою засуджених до позбавлення волі слід розуміти визначену та гарантовану на нормативно-правовому рівні, а також забезпечену правоохоронною діяльністю посадових осіб органів і установ виконання покарань та інших осіб захищеність їх прав і законних інтересів від різноманітних загроз, що посягають на їх життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку.

Щодо енциклопедичного напрямку розуміння поняття «безпека», то він також характеризується певними напрямками, серед яких, зокрема В.А. Ліпкан виділяє наступні підходи вчених [5, с. 15-18]:

1) Представники першого із них розглядають це поняття через апофатичну формулу: відсутність будь-яких загроз і небезпек [24, с. 67].

2) Другий напрям науковців розглядає поняття безпеки через стан захищеності [25, с. 210-211].

3) Через діяльну формулу вжиття певних заходів розуміють безпеку автори третього напрямку. Так, безпекою авіаційною (як і безпекою дорожнього руху, безпекою праці, безпекою мореплавання, т. ін.) вони вважають систему організаційно-правових, економічних, технічних та інших заходів, спрямованих на створення безпечних і комфортних умов для учасників повітряного руху [25, с. 207-211].

4) Вчені четвертого напрямку поняття безпеки визначають через пасивну формулу: дотримання певного стану, визначення параметрів. Так, С.В. Лекарев вважає, що безпека – це здатність предмета, явища або процесу зберігати свої основні характеристики, параметри, сутність при поточних руйнівних впливах з боку інших предметів, явищ або процесів [26, с. 51].

5) Представники п'ятого напрямку поняття безпеки визначають як функція. Так, в «Юридичній енциклопедії» зазначено, що, зокрема інформаційна безпека України – це один із видів національної безпеки; важлива функція держави [25, с. 212].

Аналіз наукової літератури, включаючи й кримінально-виконавче право України, показав, що досі на енциклопедичному напрямку такі поняття, як «право засуджених на особисту безпеку», «особиста безпека засуджених до позбавлення волі», не розроблені, а це, у свою чергу, стало додатковою аргументацією при виборі даної теми дослідження. Разом з тим, враховуючи запропоновані вище та інші поняття [27], у тому числі ті, що виведені фахівцями в галузі кримінально-виконавчого права, включаючи й авторське бачення цієї проблематики, можна вважати, що методологічне підґрунтя у цьому напрямку певним чином створено, що без сумніву, варто врахувати при виданні нових енциклопедичних видань в Україні.

Висновок. Як вірно зауважив В. А. Ліпкан, класифікація напрямків визначення поняття «безпека» дає можливість дійти висновку про те, що спільним для трьох проаналізованих у цій статті груп є наявність чотирьох головних підходів, а саме: а) стагичного (стан захищеності від...); б) апофатичного (відсутність загроз і небезпек); в) діяльносного (система заходів, спрямованих на створення певних умов); г) пасивного (дотримання певних параметрів тощо) [5, с. 18].

Як видається, виходячи із визначених у законі умов виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі, варто визнати, що найбільш повно та точно поняття «право засуджених на особисту безпеку» відображає так званий діяльносний підхід науковців до його визначення, що й було застосовано у цій статті. При цьому для реалізації даного підходу на законодавчому та практичному рівнях слід здійснити наступні заходи:

1. Доповнити ст. 10 КВК України приміткою, у якій законодавчо закріпити поняття «особиста безпека засуджених», що запропоновано у цій роботі. Необхідність у цьому обумовлюється такими обставинами:

а) потребою у розширенні знань засуджених і персоналу УВП з цих

питань та завданням запобігання будь-яких загроз щодо них;

б) розширення дії прецедентних норм, що застосовуються відносно поняття «безпека» в інших галузях права в нормативно-правових актах.

2. Доповнити КВК України ст. 10-1 «Особливості забезпечення права засуджених на особисту безпеку для окремих категорій осіб» наступного змісту: «З урахуванням статі, віку, стану здоров'я та інших індивідуальних особливостей засуджених, в органах та установах виконання покарань мають бути створені відповідні умови, що забезпечують їх право на особисту безпеку. Порядок визначення таких умов регулюється нормами Особливої частини цього Кодексу».

Необхідність такої видозміни обумовлюється наступним:

1) на законодавчому рівні в КВК визначені особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми (глава 21); особливості відбування покарання в колоніях різних видів (глава 20); виконання покарання у виді довічного позбавлення волі (глава 22); ін. Крім цього, чітко встановлено в законі роздільне тримання засуджених до позбавлення волі у виправних і виховних колоніях (ст. 92 КВК); переміщення засуджених до позбавлення волі (ст. 88 КВК); переведення засуджених до позбавлення волі (ст. 101 КВК); ін., які враховують деякі особливості окремих категорій засуджених;

2) як свідчить практика, найбільш вразливими об'єктами в УВП є колишні неповнолітні, які відбували покарання у виховних колоніях (ст. 19), або щодо яких суд постановив рішення щодо заміни випробування (ст. 75 КК) на реальне позбавлення волі та направлення їх у виправні колонії в порядку ст. 147 КВК «Переведення засуджених із виховної колонії до виправної колонії». У зв'язку з цим, потребує коригування ст. 92 КВК «Роздільне тримання засуджених для позбавлення волі у виправних і виховних колоніях, а саме: слід ч. 3 цієї статті доповнити словосполученням наступного змісту: «Ізольовано від інших засуджених, а також роздільно тримаються засуджені, які переведені з виховних у виправні колонії в порядку, визначеному цим Кодексом».

3. Доповнити КПК України ст. 42-1 «Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні» та викласти її в редакції, що була зазначена в ст. 52-1 КПК України 1961 р. [28].

Необхідність такої видозміни обумовлене наступними обставинами:

1) положеннями ст. 3 Конституції України, к якій зазначено, що держава гарантує охорону життя і здоров'я, честі та гідності, недоторканності та безпеки будь-якої особи;

2) вимогами ч.4 ст. 10 КВК, у якій визначена одна із гарантій забезпечення права засуджених на особисту безпеку, як учаснику кримінального провадження (тримання засудженого ізолюваного від інших осіб);

3) змістом ч. 3 ст. 42 КПК, у якій зазначено, що підозрюваний, обвинувачуваний має право заявляти клопотання про забезпечення безпеки щодо себе, членів сім'ї, близьких родичів, майна, життя тощо;

4) положеннями п. 3 ч. 5 ст. 206 КПК «Загальні обов'язки судді щодо захисту прав людини»? у якій визначено, що слідчий суддя зобов'язаний вжити необхідних заходів для забезпечення безпеки особи згідно із законодавством. Проте такого обов'язку закон не встановлює для дізнавачів і слідчих, що є нелогічним з огляду нових правил проведення кримінального провадження в Україні;

5) іншими нормами КПК, зокрема ч.1 ст. 220 «Розгляд клопотань під час досудового розслідування», яка, без сумніву, має кореспондуватись з вимогами тих нормативно-правових актів, що регулюють питання безпеки учасників кримінального провадження [29].

Список використаних джерел

1. Конституція України: зі змінами. Х.: Право, 2012, 64с.
2. Кримінально-виконавчий кодекс України. Станом на 01 вересня 2012 року, Х.: Право, 2012, 96 с.
3. Інформаційно-аналітичний бюлетень про стан прокурорського нагляду та додержання законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах та застосуванні інших примусових заходів за 12 місяців 2011 року. К.: Генеральна прокуратура України, 2012, 80 с.

4. Загальна характеристика Державної Кримінально-виконавчої служби України. Станом на 1 травня 2012 року. К.: Державна пенітенціарна служба, 2012, 105 с.

5. Ліпкан В. А. Адміністративно-правове регулювання національної безпеки України: Монографія. К.: ТЕКСТ, 2008, 440 с.

6. Про затвердження та введення в дію Положення з питань обстеження, оцінки технічного стану, паспортизації та поточної експлуатації будівель та споруд у галузі зв'язку: Наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України № 88 від 28 квітня 2004 року. <http://document.ua/polozhennja-z-pitan-obstezhennja-ocinki-tehnichnogo-standu-nor9906.html>

7. Про затвердження Загальних положень забезпечення безпеки атомних станцій: Наказ Державної адміністрації ядерного регулювання від 9 грудня 1999 року № 63. <http://mns.gov.ua/laws/laws/nuclear/586.htm>.

8. Про затвердження Положення про проведення планово-попереджувальних ремонтів меліоративних систем і споруд: Наказ Державного комітету України по водному господарству від 1 жовтня 1999 року № 151. <http://uazakon.com/document/spart52/inx52893.htm>.

9. Про затвердження Ветеринарно-санітарних правил для птицевничих господарств і вимог до їх проектування: Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 3 липня 2001 року № 53. <http://document.ua/veterinarno-sanitarni-pravila-dlja-ptahivnichih-gospodarstv--nor8112.html>.

10. Про залізничний транспорт: Закон України від 17.08.2012. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 40, ст. 1831.

11. Про затвердження Положення про нагляд за безпекою польотів при організації повітряного руху: Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 15 грудня 2005 року № 917. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1577-05>.

12. Поздняков А. И. О понятийном аппарате теории безопасности (аксиологический подход). В: Информационный сборник «Безопасность», 2002, № 7-8, с. 149-157.

13. Концепция обеспечения безопасности личности, общества, государства. В: Белая книга российских спецслужб, М.: Духовное наследие, 1996, с. 196-208.

14. Серебряников В., Хлопьев А. Социальная безопасность России. ИСПИ РАН. М., 1996, с. 14-22.

15. Ковальський В., Маначинський О., Пронкін Є. Національні інтереси:

загрози та їх нейтралізація. В: Віче, № 7, 1994, с. 57-62.

16. Архипов М. Г., Кузьменко К. А., Крюченков А. С. *Наука о безопасности: наше будущее*. В: Российский следователь, 2002, №3, с. 34-39.

17. Чуйко З. Д. *Конституційні основи національної безпеки України: дис...* канд. юрид. наук. 12.00.02 – Х.: ХНУВС, 2007, 205 с.

18. *Кримінально-виконавчий кодекс України: Науково-практичний коментар*. А. Х. Степанюк, І. С. Яковець; за заг. ред. А. Х. Степанюка, Х.: Юрінком Інтер, 2005, 560 с.

19. Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. *Кримінально-виконавче право України: Навч. Посібник*. За заг. ред. А. Х. Степанюка, К.: Юрінком Інтер, 2008, 624 с.

20. *Науково-практичний коментар Кримінально-виконавчого кодексу України*. А. П. Гель, О. Г. Колб, В. О. Корчинський [та ін.]; за заг. ред. А. Х. Степанюка, К.: Юрінком Інтер, 2008, 496 с.

21. *Кримінально-виконавче право України: Підручник*. О. М. Джужа, І. Г. Богатирьов, О. Г. Колб, В. В. Василевич та ін.; за заг. ред. О. М. Джужі, К.: Атіка, 2010, 752 с.

22. *Кримінально-виконавче право: підручник*. В. В. Голіна, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодед та ін.; за ред. В. В. Голіни і А. Х. Степанюка, Х.: Право, 2011, 328 с.

23. *Кримінально-виконавчий кодекс України: Науково-практичний коментар*. За заг. ред. д.ю.н., проф. В. В. Коваленка, д.ю.н., проф. А. Х. Степанюка, К.: Атіка, 2012, 492 с.

24. Даль В. *Толковый словарь живого великорусского языка*, М.: Наука, 1989, 1170 с.

25. Шемшученко Ю. С. *Безпека національна*. В: *Юридична енциклопедія: в 6-ти т. /Редкол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін., К.: Укр. енциклоп., 1998. – т.1. – 870 с.*

26. Лекарев С. В., Порк В. А. *Бизнес и безопасность*. В: *Толковый терминологический словарь*, М.: Ягуар, 1995, 486 с.

27. *Конфліктологія: Словник*. За заг. ред. О. Г. Колба, А. І. Буймістера, Київ – Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2012, 592 с.

28. *Кримінально-процесуальний кодекс України*. В: *Відомості Верховної Ради України РСР*, 1961, № 2, ст. 15.

29. *Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 19.11.2012 р.* В: *Відомості Верховної Ради України*, 1994, №11, ст.51.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

І. СОРОКІНА,

ад'юнкт кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

Summary

The problems of the legislative framework in the field of administrative services by the government are dealt. The analysis of Law of Ukraine «On Administrative Services». There are achievement and problems of Law of Ukraine «On Administrative Services». Thrown out suggestions in relation to perfection of Law “On administrative services”.

Keywords: executive authorities, administrative services, the law of Ukraine “On administrative services.”

Резюме

Рассмотрен вопрос законодательной базы в сфере предоставления административных услуг органами исполнительной власти. Осуществлен анализ Закона Украины «Об административных услугах». Перечислены достижения и недостатки Закона Украины «Об административных услугах». Выдвинуты предложения относительно совершенствования Закона «Об административных услугах».

Ключевые слова: органы исполнительной власти, административные услуги, Закон Украины «Об административных услугах».

Постановка проблеми. Законодавче врегулювання надання адміністративних послуг є одним із зобов'язань України перед Європейським Союзом та Радою Європи. Такі завдання перед нашою державою ставилися ще з 2002 року [1], і ось нарешті 2012 року Верховна Рада України ухвалила головний Закон що регулює сферу надання адміністративних послуг: Закон України «Про адміністративні послуги» [2]. З ухваленням даного Закону Україна стала сервісною державою, тобто державою, де забезпечення пріоритету прав, свобод та законних інтересів людини у сфері діяльності публічної адміністрації є головним та основним завданням, що ставиться перед державою.

Актуальність теми. Правове регулювання порядку надання адміністративних послуг органами влади існує в більшості європейських країн. Там ефективно діють кодифіковані акти, присвячені детальній регламентації процедур у діяльності органів влади щодо їх взаємовідносин з споживачами послуг. Зокрема, у Федеративній Республіці Німеччині та Естонії існують закони про адміністративну процедуру, в Австрійській Республіці – Загальний закон про адміністративну процедуру, в Нідерландах – Акт із загального адміністративного права, в Польщі – Кодекс адміністративного

провадження, в США – Федеральний закон про адміністративну процедуру [3]. Тому, було б доцільно питання, що регулюються в Законі «Про адміністративні послуги» висвітлити в Адміністративно-процедурному кодексі, та ухвалити останній. Тим самим в одному законодавчому акті прописати питання, що регулюють сферу надання адміністративних послуг та не нагромаджувати законодавство України великою кількістю законів.

Серед вітчизняних вчених відомі праці І. Коліушка, І. Голосніченка, В. Тимошука, які досліджували роль управлінських послуг під час проведення адміністративної та адміністративно-територіальної реформ; В. Авер'янов, А. Вишневський – розглядали послуги як чинник реформування державної служби та удосконалення діяльності керівника в органах державної влади; Т. Мотренко, В. Долечек – нормативно-правове забезпечення надання управлінських послуг, а також доцільність платності послуг та форми їх оплати; М. Лесечко, А. Чемерис – ідентифікували адміністративні та інші види послуг місцевих органів державної виконавчої влади; Г. Писаренко, О. Поляк, Д. Сухініна розглядали напрямки удосконалення надання послуг органами державної влади і місцевого самоврядування. Разом із тим, питання